

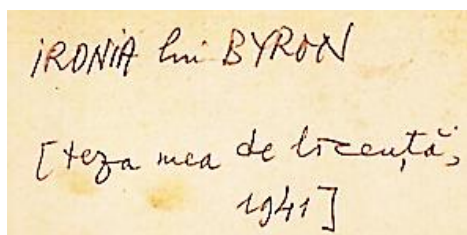
Leon Levițchi – Archive

2.

Ironia lui Byron

Teza mea de licență.

1941

Ediție
facsimil
Volumul 3

Editat de
C. George Sandulescu
și
Lidia Vianu

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2018

vineri 2 februarie 2018

Comunicat de Presă

Ediție online

Contemporary Literature Press,

sub auspiciile următoarelor foruri: **Universitatea din București, The British Council, Institutul Cultural Român și Uniunea Scriitorilor din România**

Anunță publicarea volumului

Leon Levițchi – Archive (LLA)

LLA 2

Ironia lui Byron. Teza mea de licență. 1941.

Ediție facsimil în trei volume

ISBN 978-606-760-133-6; 978-606-760-134-3; 978-606-760-135-0.

Editat de C. George Sandulescu și Lidia Vianu

Nu ușor, ba chiar cu greu, reușim în sfârșit să publicăm o serie de documente private ale remarcabilului anglist mort tânăr pentru un intelectual, la numai 70 de ani (1918-1991), chiar când pusese tocul jos – terminând ultimul dicționar pe care ajunsese să-l mai scrie.

Nu avem nevoie să facem o prezentare a Profesorului Leon Levițchi, fiu într-o serie neîntreruptă de 17 preoți. Poate am avea material de publicat de zece ori mai mult decât reușim.

Să ne ajute Dumnezeu să publicăm cât mai mult, cu scopul de a întregi complexa sa personalitate. Mulțumim din inimă familiei Levițchi pentru ajutorul dat, și urăm spor cititorilor acestor stranii documente.

1 februarie 2018

C. George Sandulescu

Leon Levițchi – Archive (LLA)

LLA
1	Leon D. Levițchi (1918-1991)
Editat de C. George Sandulescu,
2013	4
decembrie
2013	http://editura.mttlc.ro//lla-1-leon-levitchi.html
LLA
2	Ironia lui Byron. Teza mea de licență. 1941.
Ediție facsimil în trei volume
Editat de C. George Sandulescu și
Lidia Vianu	2 februarie
2018	http://editura.mttlc.ro//lla-2-ironia-byron-teza-licenta.html

Leon Levițchi – Archive

2.

Ironia lui Byron

Teza mea de licență.

1941

IRONIA lui BYRON
[teza mea de licență,
1941]

Ediție
facsimil
Volumul 3

Editat de
C. George Sandulescu
și
Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

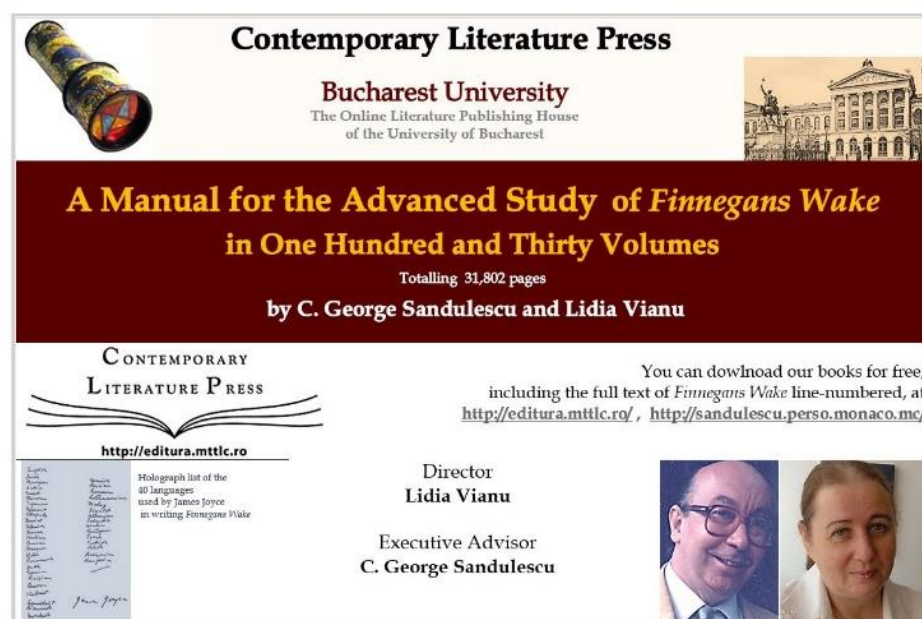
ISBN 978-606-760-135-0

© L. Levițchi

Copertă, redactare și tehnoredactare
Lidia Vianu

Postare: Cristian Vîjea

Imaginea de pe copertă: Leon Levițchi, 1942. Titlul, olograf.

Leon Levițchi – Archive

2.

Ironia lui Byron

Teza mea de licență.

1941

Ediție
facsimil
Volumul 3

Editat de
C. George Sandulescu
și
Lidia Vianu

C O N T E M P O R A R Y
L I T E R A T U R E P R E S S

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

1

-40-

Byron și societatea omenească.

Lumea e un snop de fân;
Oamenii, măgarii ce trag din el ;
Fiecare trage în felul lui;
Și cel mai dihai e John Bull.
(Byron, EPIGRAMA)

În momentul în care Byron reușește să recunoască nedreptul său atac din "Barzi englezi și critici scoțieni" ca pe o violentă izbucnire a ambiției tinerească, satira lui se desbară, cu mici excepții, de în-gustime, devenind un instrument tăios îndreptat împotriva întregii societăți omenești.

Față de marea familie omenească Byron a păstrat aceeași dualitate ca și în concepția ce o avea despre femei cât și în tratamentul la care o supune. Fondul lui sufletește care din nenorocire nu poate constitui în el singur imaginea completă a poetului, cerea invectivă și batjocorire la baza căroră, evident, rezida poate un dram de speranță de îndreptare a anumitor stări de lucruri. Poate, iarăși, ca în cazul femeii, ura societatea fiindcă era prea mult legat de dânsa.

"Leul trăește singur și așa sunt și eu" este o formulă perfectă pentru Manfred, dar extrem de plictisitoare pentru un Don Juan sau chiar pentru un Cain. Și iarăși, numai și numai izolării eminesciene a lui Manfred îi pot conveni versurile:

Dar în curând el se știe nepotrivit
Cu oamenii să se'nhăiteze: cu-aceștia nu avea
Nimic comun.

Manfred. Wordsworth exclamase asemănător, dar sincer: "Vulturul trăește în singurătate!"

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

2

-41-

În gura celuiilalt eu al lui aceste afirmații ar deveni afectări de neiertat. Dacă îi disprețuia pe semenii atât de mult, cum se explică amărăciunea ce l-a cuprins după insuccesul "Ceasurilor de trândăvie", mai mult, de ce ~~asoci~~ a scris cu atâta patimă violentul lui ~~raz~~ pamflet, ca răspuns? Societatea omenească, cu toate scăderile ei, era singura care-l putea valorifica, satisfăcându-i egoismul. Societatea omenească îi oferea singura deslegare pentru ochii lui îndrăgostiți de frumos, fie chiar și de aspect extern: femeia. Societatea omenească era tabula rasa unde-și va creșta, demonic, trăirile; ea fost "bălciul deșertăciunilor" unde a cumpărat și a vândut:

Acel ce ntrece sau supune omenirea

Să cate'n jos, spre ura celor dedesubt.

În clipe de relativă limpezire a trăirilor, amune atunci când reușește să se'nvingă pe sine însuși și să vadă din înălțimi olimpice, recunoaște:

Metafora mi-o împrumut din lut,

Căci lut sunt singur.

(Viziunea Judecății)

Societatea omenească Byron o cunoaște din proprie experiență, m din lectură: "Sunt atât de convins de avantajile pe care le oferă cerarea omenirii față de lectura despre dânsa sau față de statul acasă cu toate îngustele prejudecăți ale unui insular, încât cred că ar fi foa

W.M. Thackeray: "Byron n'a scris niciodată cu inima sa. El și-a făurit entuziasmele cu un ochi la public."

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

3

-43-

binevenită o lege care să trimeată pe tinerii noștri în streinătate pentru un anumit timp." (Scrisoare către mama sa- Atena) Rătăcirile lui pe continent i-au lărgit nespus de mult orizonturile, trăsătură care îl va consacra față de mulți critici ca poet continental. Pelerinajul lui, alături de atâtea alte împrejurări, demască cele două atitudini byroniene față de societate, în genere: el tânjește după senzațiile unei vieți sgomotoase dar urăște viața oridecâteori o găsește.

Byron are o idee foarte înaltă despre sine însuși. Admirația societății pentru opera sa nu face decât să mărească această auto-apreciere, iar oprobiul public face restul (1816). În plus, această fluctuație a aprecierii îl determină definitiv să disprețuiască nestatornicia mulțimii. Urmărind su raport mai mult sau mai puțin cronologic și pe baze concrete legăturile dintre Byron și societate, am putea obține următoarele:

Când avea vârsta de 13 ani, Dr. Joseph Drury declara că "un mânz sălbatic de munte" îi fusese încredințat.

La 6 Martie 1807, Byron îi scrie din Southwell lui William Bankes: "Sunt un animal solitar și destul de menoroș și așa de perfect un cetățean al lumii încât fie că mi-ași petrece zilele în Marea Britanie sau în Kamoiatka e o chestiune de perfectă indiferență pentru mine." Thomas Moore, în lucrarea sa "Viața și scrisorile lui Byron" completează: "Sensibilitatea lui cu privire la subiectul satirei sale ("Barzi englezi și critici scoțieni") e una din acele împrejurări care arată cât de ușor putea spiritul lui să fie dacă nu reținut definitiv, cel puțin încurcat de micile legături ale societății".

Care sunt obiectivele atacurilor satirei lui Byron atunci când ~~satirizează~~ aceasta se îndreaptă împotriva societății? Ca și în cazul femeii, societatea, dar mai ales societatea engleză suferă de i p o c r i z i

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

4

-43-

Am menționat într'un capitol anterior cât de mult ura Byron ipocrizia.

În ultimele canto-uri din "Don Juan", eroul e aruncat în vârtejul unei high-life pe care Byron o cunoștea atât de bine, pe care o iubea atât de mult dar pe care o stima atât de puțin:

La multele-i nimicuri tot cu nimicuri se răspunse
Sau ~~xxxxx~~ cu ceva ce'n fond era nimic - cum o cerea
Urbanitatea.....

(Don Juan, XV, 78)

Invectivele sunt de o ironie mușcătoare ascunsă în dosul jocurilor de cuvinte:

Lord Henry care'ndepărtase șocolata
Și prăjitura care-l necăjise
Se minuna de ce Juan avea privirea tristă
Că doar în ziua aceea nu plouase;
Apoi o întrebă pe Excelența ei să-i spună despre duce
Și Excelența ei răspunse că Excelența sa fusese
Atins de junghiu ereditar de bună
Ce ruginește-aristocratele țâțâni.

(Don Juan, XVI, 34)

Schița formalismului englez se poate desăvârși în Don Juan, X, 85; XII, 79; XII, 81; XIII, 109; XVI, 78-84.

Iată-l deci pe Byron luând o atitudine hotărât ostilă împotriva unei societăți care la un moment dat îl primise ca membru al ei dar care în cele din urmă îl exilase ca și pe Shelley.

Satira lui Byron împotriva societății engleze nu e numai răsunarea lui pentru disprețul cu care l-au atacat concetățenii după despărțirea de Annabella; e și conștiința din ce în ce mai dezvoltată că

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

-44-

există două lumi cu totul deosebite, una a adevărului, cealaltă a ipocriziei și că alegerea trebuie să o facă cât mai curând posibil. Credincios anumitor cerințe romantice, Byron exaltă trecutul și viața dela țară:

Deosebirea-i c'altădată obiceiul
Era făcut de om, iar azi e dimpotrivă.

(Don Juan, XV, 26)

Ah, "vremuri bune și apuse" - tot ce e vechiu e bun numaidecât.

(Vârsta de bronz)

Nimic mai isbitor ca deosebirea

Ce o vedem între "la țară" și orașe -

Acestea merită întreaga prețuire

Din partea celor ce-s săraci cu duhul

Și se gândesc și simt și-acționează

Cum cer ambiții și meschine interese -

(Don Juan, XVI, 85)

Byron ne înfățișează o lume de satisfăcuți, plini de ei înșiși care nu mai au ce cere dela viață căci au primit totul înainte de a fi cerut ceva - prin naștere. Sunt oameni de suprafață care asemenea femeilor apre-

La 16 Iunie 1809, Byron îi scrie lui Mr. Hodgson, din Lisabona: "oriunde e mai bine ca în Anglia."

După 1818 aflăm că Byron are legături cu "femei din popor". Lumea con-teselor italiene e o lume de fanteze. Doar contesa Guicciolli îl mai poate impresiona pe experimentatul Don Juan.

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

6

-45-

ciază numai exteriorul, pompa și gloria.

În "Călătoria diavolului", prin indicarea de mine, Byron nu caută decât să înfățișeze o stare generală de lucruri:

El îl văzu pe lordul Liverpool voind să pară înțelept,

Pe lordul Westmoreland cu siguranță un nărod,

Pe Johnny de Norfolk și de o mărime oarecare -

Și Chatham, semănând leit cu Billy.....

Pe lordul Eldon îl văzu cum lăcrăma

Fiindcă nu se răsculară Papistașii

În ciuda multelor preziceri ale sale;

Și auzi - această îl jenă pe diavol însuși -

Un magistrat de seamă înjurând.

Satan se'nfricoșă și spuse : "Trebuie să plec

Căci, colo, jos, avem ~~mărunțici~~ năravuri mult mai fine."

În viața casnică, femeia și bărbatul sunt și ei iposriți. Byron care urăște căsătoria nu găsește un singur exemplu de înțelegere sau reciprocitate. Dona Inez, de pildă, îl înșală pe bărbatul ei, ~~despre~~ despre care oamenii

Ziceau c'avea o metresă; alții, două;

Dar pentru cearta'n casă una e de-ajuns.

(Don Juan, I, 19)

Căsătoria pentru care Byron oferă în schimb haremul nu are nici o consistență. În Don Juan, I, 22, se adresează bărbaților cu "soții intelectuale":

Ci spuneți sincer: mi v'au tras pe sfoară toate?

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Iată-l pe Metternich, al forței parazit.....

.....

Montmorenci, dușmanul libertății.....

În Rusia:

Măreată panoramă! Priviți pe tatul măscăriciu,

Un autocrat de valsuri și războaie!

Avid de-aplauze și de regate

Și ca un coif la flirturi priceput;

Frumos ca un ~~ex~~ kalmuk, ca un cazac deștept

Cu'n suflet generos când nu e degerat.

Despre ~~Katerina~~ împărăteasa Ecaterina, Byron vorbește în Don Juan
în termeni extraordinari de tari (vezi IX,70; IX,80; V,61)

Potemkin era

un lucru mare'n vremea

Când omucidul și desfrâul înălțau.

(Don Juan, VII, 37)

Tripla Alianță este pentru ironia lui Byron

Treime pământescă! ce poartă forma celeia din cer

Așa cum omul de maimuță-i imitat.

(Vârsta de bronz) VIII)

Dintre toate înțegările politice și sociale, Anglia rămâne pentru
Byron cea mai atacată, chiar după ce acesta face cunoștință cu vici-
situdinile italiene:

Nu-mi place țara care-ar fi putut

Să aibă'n ea, vai, cea mai mândră națiune.

(Don Juan, X, 66)

Ah! de-ar putea ea ști fără înconjur

Cât de urât i-e munele în lume!

(Don Juan, X, 67)

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

8

-47-

Cu libertatea să se tot fâlească
Când ea e prima dintre sclave?

(Don Juan, X, 68)

*A land of meanness,
sophistry and mist*

O țară de micime, de sofisme și de neguri.

(Blestemul Minervei)

Până și limba engleză e luată în batjocură:

...un șuerat cu grohăituri guturale

Ce-l fluerăm, scuiându-l printre dinți.

(Beppo, XLIV)

Dintr'un punct de vedere formal, satira împotriva Angliei nu e atât de ingenioasă cât ofensatoare. Formulele sunt aspre, înrudindu-se cu vulgaritatea, ceea ce-l face pe prof. Garrod să spună despre Don Juan că este "poemul cel mai iresponsabil din ~~literatură~~ literatura engleză."

Dintr'un punct de vedere psihologic, aceeași satiră poate să-și găsească oarecare justificare în Oscar Wilde:

- "Atunci mă-ți iubești țara?" întrebă ea.

- "Trăesc într'însa".

- "Ca s'o poți critica mai bine."

Procesul e asemănător aceluia ce are loc în sufletul unui poet care se torturează ca și sabia lui Sir Hudibras, care prin rugină

Se măcina pe ea căci altceva

N'avea ce să făcăluiască !

sau, cum zicea Longfellow:

Piatra de moară și inima de om sunt pururea în freamăt;

De n'au ce măcina, se macină pe ele.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

9

-48-

Byron atacă elementul cu care se află în imediat contact și care poată să-i răspundă într'un fel, stârnindu-i răsbunarea, veșnica răsbunare de Demogorgon.

Un alt compartiment al vieții sociale care primește săgețile înveninate ale arcului byronian este religia în sensul în care este interpretată de compatrioții săi și poartă masca murdară a aceleiași murdare ipocrizii care definea raporturile dintre om și om.

Bazându-ne pe informațiile mai mult sau mai puțin concrete pe care ni le poate pune la îndemână istoria literară, putem ajunge la următoarea schiță a sentimentului religios așa cum a evoluat în Byron:

O remarcabilă cunoaștere a Scripturilor, în special a Psalmilor, i-o datorește Byron doicii sale May Gray. După mărturiile ei, Byron "era foarte curios și interesat în religie".

Fiind crescut ca

presbiterian moderat

(Don Juan, XV, 91)

Byron reușește pentru o perioadă de vreme să primească religia așa cum i se oferea. Prietenul său Matthews a avut un rol nefast din acest punct de vedere. Inzestrat cu anumite porniri frivole, el nu credea în nimic și-și lăsa joc atât de Dumnezeu cât și de diavol. Matthews a întărit scepticismul lui Byron aproape concomitent cu lecturile acestuia din Voltaire care l-a abătut din calea credinței sale din copilărie.

"Lui Dumnezeu îi voi da ascultare 'ntotdeauna" (Ceasuri de trândăvie)

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

-49-

Călătoria în Orient îl pune pe Byron în poziția de a disprețui toate religiile : "În răstimpul a câtorva săptămâni el văzuse catolici și protestanți, musulmani și ortodocși și găsisese în toți același animal-om" (Moore) - în timp ce multiplicitatea religiilor îi dovedeau lipsa lor de consistență.

În Septembrie 1811, Byron scrie din Newstead:

"Eristos a venit să -i mântuie pe oameni, dar un păgân bun stăci
ge la ceruri pe când un rău nazarinean va merge în iad." După ce stăci
sectele "care se sfășie între ele din pricina dragostei față de Domnul și
din pricina urii dintre ele", Byron sfârșește: "Iată-mă deci unde eram
încolind spre Spinoza; și totuși e un crez întunecat; și am nevoie de
unul mai bun; dar e ceva păgân în mine de care nu mă pot desface. Pe scurt
eu nu neg nimic, dar mă îndoiesc de toate."

Că în Byron era "ceva păgân" se poate vedea dintr'un pasagiu
din "Notă către Mr. Murray", ~~3 Decembrie~~ din 3 Decembrie 1813:

"Ai cercetat? E Mecca sau Medina aceea care conține Sfântul
Sepulchru?... Rogesc, ca bun musulman ce sunt, că trebuie să mărturisesc
aceasta....." Pe de altă parte, într'o scrisoare datată 3 Martie 1814, îi
scrie aceluiași Murray: "Nu sunt ateist".... Și tot în 1814 declară: "Păre-
țile mele asupra religiei sunt cu totul nehotărâte".

În Canto III din Don Juan (scris în 1819), Byron mărturisește
o credință asemănătoare ~~marxismului~~ cu panteismul unui Wordsworth, dacă
nu Shelley:

"Cel ce se'ndoește de toate, nu poate nimic nega" (Don Juan, XV, 88)

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

11

-50-

Sunt cazuști ce îndrăznesc să spună
Că eu nu aş avea cucernicie;
Dar ia să'ncerce dâșii să se'chine alături
De mine - atunci veți vedea anume cine
Va ști să meargă'n cer pe drumul cel mai scurt;
Altarul meu sunt munții și oceanul,
Pământul, stelele, vădusul - tot ce purcede din Intregul
Ce a născut și va primi iar al meu suflet.

Credința într-o supraviețuire a sufletului a fost înfățișată în
Infantele Harold cu un scepticism ~~care stărnește compătimire:~~

Da- voiu visa că ne vom întâlni din nou.

Oricum, se pare că învățăturile Mântuitorului l-au atras întotdeauna
prin curătenia și frumusețea lor morală. Ca un ecou îndepărtat al acestei
experiențe, citez:

Iubesc virtuțile ce eu nu le posed.

Ceeace trebuie subliniat în acest contact fugar cu religia lui
Byron este sinceritatea cu care el atacă problemele religioase ca un demn
reprezentant al școlii satanice engleze. Retragera aceasta în sinceritate
îl va pune pe Byron inevitabil în conflict cu adversarul său de totdeauna,
pocrizia, de data aceasta religioasă.

Englezii care după părerea lui Byron caută pe toate căile să facă

Vezi deasemeni "Insula", XVI; Infantele Harold, III, 13; III, 72; III, 75.

Vezi și Don Juan, XV, 18

Vezi Don Juan, XVI, 5; XI, 6

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

-51-

caz de creștinismul lor, nu urmează, de fapt, nici un ~~principiu~~ precept din Noul Testament. Această constatare îi prilejuește lui Byron o violent ieșire în Camera Lorzilor :

"Am călătorit în Peninsula care acum e teatrul războiului; am fost în cele mai oprimate provincii turcești; dar nicăieri, sub cele mai despo-lice guvernări păgâne n'am văzut atâta mizerie și murdărie ca la întoarcere, în însăși inima unei țări creștine."

În "Don Juan, canto I, strofa 34, satira lui îi atacă ușor pe slujitorii bisericii:

Îi fu vândută casa și dați afară slujitorii;
Un ~~șoldov~~ luă -din două- una din metrese -
Un preot pe cealalta.

Inchiziția are un capitol aparte în "Vârsta de bronz":

Monarhi bigoți și preoți măcelari
Și Inchiziția cu-ospete sângeroase,
Cu roșul ei "tauto-da-fé"
La care catolicul Moloch, de ocruzime neclintită,
Se veselea, cu ochii lacomi,
De aprigul banchet al agoniei.

Catolicismul e atins în Don Juan, II, 55:

Când pe catolici marea-i prăpădește,
Așteaptă luni pân'când o liturghie
Le da cărbunii purgatorici -
Ei vor întâi să fie siguri-
Deci să cheltuiască pentru morți -
Nu costă trei franci liturghia?

[Lipsește pagina 52]

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

13

-53-

O, câini, sau oameni ! - căci vă măgulesc
Când vă zic câini - superiori voștri -

(Don Juan, VII, 7)

O aceeași comparație din lumea canină poate fi găsită în faimoasa
Inscripție depe monumentul unui câine Newfoundlandez - lângă care
Byron dorea să fie înmormântat ca o favoare. Boatswain poseda

Frumusețe fără Vanitate,

Putere fără Insolentă,

Curaaj fără Ferocitate

Și toate Virtuțile Omului fără viciile lui.

Decepția pe care Byron o suferă depe urma societății omenești
este cristalizată perfect în aceeași poezie în forma unor versuri
de o adâncă amărăciune:

Vai, omule! tu chiriaș al unei clipe,

Corupt de-a ta putere și înjosit de-al tău sclavaj,

Acel ce te cunoaște cu scârbă o să te lase,

Tu, masă degradată de lut însuflețit !

Iubirea ți-e desfrâu, prietenia 'nșelăciune,

Fățarnicie ți-e surâsul și vorba șiretlic.

E interesantă profesiunea de credință față de societatea ome-
nească pe care Byron o face în Don Juan, canto XV, 93:

Diogene avea păreri similare.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

14

-54-

Politica, diplomația și credința
Sunt noțiuni ce-ades nu numai
De dragul lor le introduc
Ci ca unelte pentru-un scop moral;
E o datorie să'mpăiez societatea
Și să îndop cu'nțelepciune
Această găscă proastă.

Să fie oare vre-un dedesubt "moral" în veninul săgeților byroniene
CREDE BYRON ? Nu cred. Dacă Shelley a distrus întregul edificiu al
societății omenesti cu acelaș iconoclast ca al lui Byron, el a știut
să-l reconstruiască după placul inimii sale; dar Byron, asemenea lui
Samson, nu are alt scop decât să vadă societatea care l-a distrus pe el
distrusă la rândul ei.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

-55-

Byron și sclavia omenească.

Să fie sclav cine vrea, cinicul va fi liber. (Byron, Vârsta de bronz)

Dacă printre rândurile usturătoare ale satirei lui Byron în momentele când aceasta se ridică împotriva femeii și împotriva societății omenești trebuie să ghicim un caracter de dualitate în sufletul lui, nu tot acesta este cazul cu noul capitol al libertății în felul în care e predicată de poet. Pentru Byron, libertatea este un principiu permanent de care nu se poate despărți niciodată – după cum nu se poate despărți de lumină sau hrană; ea este "regina neîncoronată" a poetului.

În slujba libertății poeziei sunt în chip instinctiv niște răsculați veșnici. Un proces de descătușare caracterizează multe personalități literare și artistice, deși manifestându-se deosebit. Ce este iubirea lui Rousseau pentru natura exterioară dacă nu o încercare de eliberare din urzeala convenționalismului social? sau panteismul lui Shelley care ar fi dorit să fie purtat de către Vântul de Apus ca o "frunză, un nor, sau un val?" sau lunecarea lui Sir Walter Scott pe potecile istoriei către "vremurile apuse"? Retragerea romanticului Keats în lumea unei Psyche și a tuturor frumuseților clasice? Sau năzuința de a se elibera de sub sclavajul unui dor nefericit a lui Eminescu?

Inchisoarea trecătoare a acestei lumi oferă atâtea porțițe de scăpare pentru un suflet de poet !

Don Juan și Infantele Harold ~~xxxxxxxx~~ înving spațiul; Manfred supune spiritele; Cain îl desfide pe Dumnezeu...Poetul nu-și oprește pelerinajul nici în fața convențiilor umane,nici în fața asprimii legilor hotărâte de Sus.

Când Benintende , Șef al Consiliului celor zece, îl întreabă pe Israel Bertuccio, unul dintre conspiratori, care a fost motivul răscoalei r, el primește următoarele răspunsuri:

I.Bert.: Dreptatea !

Benin.: Care a fost ținta voastră ?

I.Bert.: Libertatea !

Benin.: Ești laconic.

I.Bert.: Am fost crescut soldat, nu senator.

Apărătorul mișcării Carbonarilor din Italia și mai târziu soldatul în slujba libertății grecești e în mereu prezent de partea conspiratorilor. El se identifică cu aspirațiile lor iar atitudinea lor nesdruncinată atunci când e vorba de libertate poate fi ușor trecută pe seama propriei mărturisiri a lui Byron: "Insușirile mele erau mai curând oratorice și marțiale decât poetice."

Inchisoarea în care se găsește nu e numai lumea externă ci și o lume de a lui proprie de unde va încerca să scape întotdeauna, după cum spune în Tânguirea lui Tasso :

Nu cad în disperare
Căci m'am luptat cu agonia mea
Și mi-am făcut aripi cu care să sbor
Din cercul strâmt al închisorii mele.

Din Marino Faliero

-57-

A vorbi despre libertate în sensul ei profund așa cum ar trebui s'o interpretăm din scrierile lui Byron, ar însemna să trecem de hotarele subiectului ce mi l-am propus dintru început. Tot ce putem spune e că lupta în numele Libertății dusă de Byron îi pricinuește mai curând o nesfârșită amărăciune decât o revoltă exprimată sub forma unei satire cu elemente de umor.

Numai sub semnul politic libertatea este în mod violent cerută de Byron și exemplele abundă în toată opera sa. Iată cum vede el sclavia omenească în general:

Femeea nu-i privită astfel de-un amant
Sau calul de fierar, de croitor postavul fin,
Bacșiful de-avocat sau hoțul de-al său paznic
Cum e un sclav de ofertantul ~~său~~ lui.

(Don Juan, V, 26-27)

Și Juan, călăreț desăvârșit, putea struni un cal
La fel cum despoții îi călăresc pe ruși.

(Don Juan, XII, 23)

În "Vârsta de bronz", Byron cere libertate pentru Franța și Italia și ~~fulgeră împotriva țării Rusiei~~. Poetul admite că un patriot trebuie să lucreze în serviciul țării sale, dar nu în acel al monarhului ei:

Cel ce lucrează pentru țară poate fi sărac
Dar liber; acel ce-asudă pentru un monarh
Nu e decât un șambelan cu fir de aur,
Gătît și lins, plecându-se mereu la uși.

(Profeția lui Dante)

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Dacă George al III-lea e atât de persecutat de Byron în Viziunea Judecății, e numai pentru că

Mereu s'a răboit cu libertatea.

(Viziunea Judecății, XLV)

Față de Napoleon, Byron păstrează două atitudini: până în 1815 îl consideră drept un distrugător al Republicii și al Libertății - iar după căderea monarhului - cădere care-l orbește pe Byron prin măreția ei - el scrie laude la adresa fostei victime.

Iată că ne găsim deci aci în preajma singurei umbre de dualitate : Byron, apărătorul încăpăținat al Libertății se vede nevoit să îngemunche dinaintea Cuceritorului cu care are atâtea afinități în lumea singuratică a geniilor .Ruina lui Napoleon dă naștere multor versuri de mare accent patetic. Deodată, o frântură de conștiință națională pare să se trezească la viață în Byron și atunci, arbiter libertatis, el semnează următoarea sentință:

Grăbește, deci, spre insula-ți pustie

Și marea o privește;

Surîsul tău va ști ea să-l primească -

Căci ea de tine n'a fost stăpânită !

Odă lui Napoleon Bonaparte, X:

Nici un tiran să nu mai lase'n urma-i

Un nume atât de lucitor, cu care

Pe oameni să-i momească.

Odă lui Napoleon Bonaparte, I; V.

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

19

-59-

Față de războiu, ca agent al degradării demnității și libertății omenești, Byron are un desgust profund:

"Să fie lumină !" spuse Dommul; și, iată, fu lumină;

"Să fie sânge!" spuse omul - și fu, de sânge, un ocean.

(Don Juan, VII, 41)

Armata este "o hidră omenească" care se avântă în

In lupte noi căci cele vechi au isbutit așa de bine

Incât cei ce-au rămas pe cei căzuți îi jinduesc.

(Valsul)

Waterloo este un episod dureros pentru Byron care-l obligă la mai multe repetiții:

Călătoriile spre Pol sau Equator

Sunt, pentru om, la fel de bune, poate,

Ca și măcelul dela Waterloo.

(Don Juan, I, 132)

In "Viziunea Judecății":

In fiecare zi mureau vre-o șase-șapte mii

Pân'la carnagiul de pomină, Waterloo;

Ei (îngerii) aruncară pana cu desgust

Căci paginaera mânjită toată'n sânge.

(V. Judecății, V)

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

20

-60-

Sau, în Vârsta de bronz:

Ah, sângeros și searbăd Waterloo!

Ce-ai dovedit că și nebunii

Prin jaf și prin trădare pot avea noroc.

(V)

Unul din acești "nebuni" e, desigur, Ducele de Wellington, pentru care Byron nutrește o repulsie vădită. În "Don Juan", canto IX, îl numește "Vilainton", "cel mai bun dintre tăetorii de gâturi", iar în "Vârsta de bronz"

Trufașul Wellington cu ciocu' așa de 'ncovoiat,

Un nas - cârlig de care atârână lumea toată !

Infrângerea Francezilor la Waterloo îi provoacă lui Byron o digresiune satirică violentă în partea a II-a a capitolului VI din "Vârsta de bronz", împotriva așa zișilor patrioți englezi care îi trimit pe alții (sau mercenari) la războiu ca să lupte pentru o supremație economică:

Priviți acești netrebnici Cincinați,

Ai luptei fermieri și dictatori ai fermei!

Al lor plug este lancea'n mână cumpărată

Și câmpul îngrășat de-al altor țarini sânge;

Ferți, stând în hambare, acești Sabini trimit

Pe frații lor să lupte - pentru rentă !

An după an ei au votat sută la sută

Sudoare, lacrimi, sânge - și milioane au stors.

.....

Averea lor, credința, sănătatea,

Flința, ținta lor - doar rentă, rentă, rentă.....

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

-61-

Byron și viața.

De toate bate-ți joc,
De lucruri mari sau mici,
De ești pe apă sau uscat,
Bolnav sau sănătos.
In vreme ce sorbim
Cu toții hai să râdem -
Cui dracu'-i pasă de mai mult ?
(Lui Mr.Hodgson,1809)

Idealismul generos și altruist al lui Carlyle; optimismul creștin al lui Browning; meditația neliniștită religioasă a lui Tennyson; toate acestea își găsesc un oponent hotărât în scepticismul lui Byron.

Din tinerețe al meu spirit
Nu s'a'nsoțit cu suflete omenеști
Și n'a privit pămъntul
Cu ochi de om.

(Manfred)

Aceasta este luciferism. In citatul de mai sus intъlnim o sete nebună de umilire a tot ce i-ar putea sta în cale, fie că-i opune sau u rezistență; o dorință de a se realiza infinit. Este năzuința îngerului căzut a cărui înălțare trebuie să fie cu atât mai răsbunătoare cu cât mai mare i-a fost umilirea și căderea. Atacul lui Byron împotriva femeii este ironic, mai tăios atunci când trebuie să lovească în vre-un defect mai pronunțat, dar de obicei este aproape întotdeauna întovărit de umor: femeia e o țintă care se câștigă lesne; atât de lesne încât Byron râde de ușurința cu care învinge. Criticii din Edinburgh și barzii

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

englezi sunt niște adevărați pigmei. Un bobârnac și vor fi reduși la tăcere..... Numai bietul Southey trebuie să primească mai multe înțepături pentru că se reacționează. Regii și tiranii popoarelor sunt asaltați cu mai multă vigoare pentru că se împotrivesc marelui idei de libertate omenească; dar și aceștia vor cădea mai devreme sau mai târziu. Nu e Napoleon un exemplu? Societatea omenească e o gloată ipocrită și plictisitoare. Satira lui Byron o va cinsti cum se cuvine. O scurtă privire asupra acestor fragmente de existență omenească ne îndrituiește să vedem că strategia atacurilor byroniene e întotdeauna întovărășită de un amuzant umor : o adevărată armată de ofensivă care-și atinge obiectivele prin metafore neașteptate și prin jocuri de cuvinte.

Atitudinea războinică a lui Byron nu se oprește aici. Plin de sine însuși, poetul va întâlni un protivnic mai vrednic de luptă sa, un protivnic care și-a săpat fortărețele în chiar ~~inimă~~ sufletul său și în sufletul naturii din jur: VIEȚA. E un inamic pe care, în fond, nici nu știi cum să-l numești sau unde să-l găsești pentru a te război cu el:

"A fi sau a nu fi?" - înainte de-a decide

Ași vrea grozav să știu ce'nseamnă a fi?

E adevărat că speculăm în dreapta și în stânga

și judecăm, fiind atâtea văzători;

Eu, personal, nu mă'nrolez de nici o parte

Pân'ce-amândouă nu s'or împăca-

Căci pentru mine adesea viața-i moarte.....

(Don Juan, IX, 16)

Byron e gata de luptă, arcul săgeților sale veninoase e pregătit dar el nu știe unde trebuie să lovească. E cu totul desorientat:

-63-

O! zei nemuritori! ce e teogonia ?
O! tu, om muritor! ce e filantropia ?
O! lume de-astăzi și de eri, ce e cosmogonia ?
(Don Juan, IX, 20)

sau

Trăim și murim,
Dar când e mai bine n'o știu nici eu nici tu.
(Don Juan, VII, 4)

Furia byroniană are totuși la bază suportul mândriei, o atitudine contrară lui Socrate care zicea că

Știința noastră este
De-a ști că nu cunoaștem absolut nimic.
Pentru Byron, această formulă este
Știință'ncântătoare
Dar care-aduce la nivelul
Unui măgar pe oricare'nțelept
Trecut, prezent sau viitor.

(Don Juan, VII, 5)

Adversarul VIEATA care are un tovarăș credincios în moarte își are toată puterea în însăși misterul care o înconjoară. Vieța și moartea nu mai sunt pentru Byron "sfincșii fără secrete" ci sfincși cu mult mai de nepătruns ca acei ai Egiptului. Binomul vieță-moarte joacă amețitor în fața lui Byron și în interiorul lui. Luptând împotriva lui, Byron luptă și împotriva sa. Satira îndreptată contra Destinului este plină de amărăciune de astă dată. Formulele pot fi tot atât de glumețe ca și în cazul poezărilor critici dela Edinburgh Review; dar cititorul

-64-

își dă seama numaidecât că dedesubturile sunt întunecate : acolo se joacă ~~tragedia~~ și tragedia lui proprie și tragedia întregii umanități.

Scepticismul lui Byron față de marile enigme ale Universului e o luptă cu totul neegală pe care mulți dintre noi o dăm în sufletele noastre.

Urmându-l pe eclezias, Byron nu uită niciodată să repete deșertăciunea sfortărilor și năzuințelor omenești; dar oridecâteori reușește să le demască, el simte "o plăcere tristă". (A. Maurois)

Străduințele lui Cain, căderile, îndoelile - toate acestea deslănțuie elementele firii byroniene până când într'un moment de ultimă izbucnire a mâniei sale, el exclamă că scopul vieții este plăcerea. Totul este vanitate în afară de Plăcere !

O ciudată împerechiere de Vanitate-Plăcere realizează Byron în timpul orgiilor monstre din 1808, la Newstead Abbey, în tovărășia prietenilor săi Matthews, Hogg și alții. Nu insist asupra multor detalii interesante ale acestei stranie conviețuiri; mă mărginesc să subliniez o singură împrejurare, anume obiceiul de a bea vin din cupe formate din cranii omenești. ~~Scena în care Byron a scris~~ Pe unul din aceste cranii Byron a scris, printre altele:

Nu tresări! - și nu mă crede mort,
In mine vezi numai un craniu,
Din care, spre-osebire de-un cap viu,
Tot ce se varsă searbăd nu e.

.....

-65-

Deci bea, cât poți. Alt neam de oameni,
Când tu și-ai tăi vă veți petrece,
Te-or lua din brațele țărâii
Și-or cheful, în vers, cu motții.

O vieață, capetele noastre
Nu au fost bune la nimic;
De viermi scăpate neatinse
De ce să nu le dăm o șansă?

Atmosfera e greoaie, cinismul triumfă.

Intr'o mărturisire de tip wordsworthian (Manfred), Byron face aluzie
la astfel de momente din vieața sa:

Și-atunci, tot rătăcind,
M'am coborât în peșeterile morții,
Căutându-i cauza'n efect;
Din oase putrezite, cranii și țărână,
Am scos oprite adevăruri.

Dacă totul este vanitate în afară de plăcere, la ce se reduc, în ultimă
analiză, năzuințele omenești? Iată, de pildă, gloria:

Dar are gloria sfârșit? desigur, ea va umple
Un petec dintr'un petec de hârtie.

(Don Juan, I, 98)

Vezi deasemeni Inf. Harold, I, 6

Vezi deasemeni Inf. Harold, IV, 107-108

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Intelectul Depinde-atât de mult de sucul gastric !

(Don Juan,V,32)

Stiința. Eu, personal, nu știu nimic; nimic nu neg,
Nu-aprob și nu disprețuesc; dar voi ce știți
Decât că v'ați născut ca să muriți ?

(Don Juan,XIV,3)

Speranța. Ce sunt speranțele-omeneshi? Bătrânul rege egiptean,
Cheops,a ridicat el prima piramidă -
Și cea mai mare,cu credința că mumia-i
Și amintirea îi vor rămânea intacte;
Dar oameni răi,scotocitori,
Capacul de cosciug l-au spart:
Nu v'avântați speranța 'n monumente -
Dinn Cheops n'a rămas un fir de păr.

(Don Juan,I,229)

Prietenia. Eu am avut prieteni! -cine n'are? dar cine poate spune,
Vin rubiniu,că ei sunt credincioși ca tine?

(Umple paharul din nou)

Prietenii sunt

"Lingușitori ai orei de serbare"

(Pelerinajul Infantei Harold)

Vieata, în genere,

Nu face nici cât un cartof.

(Don Juan,VII,4)

In fața acestei situații,Byron se îndreaptă odată mai mult
împotriva anumitor persoane pentru a-și vărsa venimul în felul acesta:

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

27

-67-

Napoleon cel mare unde-i? Domnul știe.
Și Castlereagh cel mic? O știe dracul.
Dar Grattan, Curran, Sheridan și alții
Ce fermecau senatul cu discursuri?

(Don Juan, XI, 76)

Vieața trebuiește batjocorită pentru că batjocura în ea însăși este
ieață. Edite et bibite căci

Mormântul liniștit și-atotputernic
Pe toate le alină.

(Vârsta de bronz)

Byron e învins de forțele care planează deasupra noastră. Ironia
lui față de Destin este lupta lui Don Quixote cu morile de vânt. Și
atunci?

Pe osia-i să se'nvâртеască lumea
Și mormenirea cu picioarele și capul s'om urmeze
Trăind, murind, iubind, plătindu-și birul,
La-a brizei adiere, pânza desfăcând;
Ne poruncește-un rege; un doctor ne înșeală;
Un preot ne dă lecții; așa se scurge vieața:
Iubire, răsuflare, ambiții, glorie și vin,
Credință, luptă, lut; și, poate, la sfârșit, un mume.

(Don Juan, II, 4)

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

28

STIC

A poem, a novel, or an essay is
clearly more than 'its style'; of
its totality its style is a
part. [Einkovist, etc., p. 59]

și, de-așadar:

Style, in its larger sense,
is essentially the same thing
as form. (Rob. Cleanth
Brooks & Rob. Penn Warren)

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018

De adăugat la K. Khan:

g. Saintsbury, 19th C. lit., L.,
1929

It is nothing but a dream, &
a fragment of a dream. P. 62.
wonderful cadence-changes.

g. Călinescu, 1st. lit. rom., B., 1941,
"arhanghelism muzical" (d.
Miradoniz) - p. 410

cf R. & Juliet I, 4, 55 et seq.

Virginia L. Radley, Samuel
Taylor Coleridge, NY, 1966
(C) in termina mai nimic (p. 7)
1804 rheumatism

Kathleen Raine, Coleridge
British C., L., repr. 1963
C.: "... from my early reading of
fairy tales & genius, etc.; my mind had
been habituated to the East.

[Notebook]

Leon Levițchi – Archive.

2.

Ironia lui Byron.

Teza mea de licență. 1941

30

Contemporary Literature Press

Bucharest University

The Online Literature Publishing House
of the University of Bucharest

A Manual for the Advanced Study of *Finnegans Wake* in One Hundred and Thirty Volumes

Totalling 31,802 pages

by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

You can download our books for free,
including the full text of *Finnegans Wake*
line-numbered, at

<http://editura.mttlc.ro/> ,

<http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

Holograph list
of the
40 languages
used by James
Joyce
in writing
*Finnegans
Wake*

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
C. George Sandulescu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest. 2018